

„СОЦИАЛИСТЪ“

излиза въ Вторникъ и Петък

Редакцията и Администрацията се намиратъ въ СОФИЯ

Неплатени писма не се приематъ.

Ръкописи не се връщатъ

-1-8-1-

СОЦИАЛИСТЪ

ОРГАНЪ НА РАБОТНИЧЕСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

LE SOCIALISTE

Organe du Parti Démocrate-socialiste des travailleurs bulgares

Adresse: Redaction
„SOCIALISTE“
Sophia.

DER SOZIALIST

Organ der bulgar. Sozialdemokratischen Arbeiterpartei

Абонаментътъ се предлага

За год. лева 10 —

„ 6 м. „ 5 —

„ 3 м. „ 2:50

За въ странство 14 лева

Единъ брой 10 ст.

За обявления се плаща по 15 ст. на редъ на 4 страни

-1-8-1-

РАБОТНИЦИТЪ И ПРАВИТЕЛСТВОТО.

Сегашното правителство слѣдъ 18 Май бѣше принудено високо да общае на народа зачитанieto на политическитъ и гражданскитъ права, написани въ конституцията. Това бѣше необходимо за народа. А разни предприемачи, голѣми търговци, селски и градски лихвари, богатитъ адвокати, безъ разлика на своитъ политически убѣждения, при Стамболовския режимъ преспокойно живѣяха, вършеха своитъ работи и трупаха богатства, тогава когато работното население се екзекутиреше, облагане съ тѣжки данъци и се тѣпчеше отъ полицейски ботуши. На тѣхъ и при всичкитъ сега беззакония на администрацията е широкооколо шията. Управлението отъ 18 Май насамъ, въ което продължава да има най-голяма тежестъ военната шайка и полицейското „морално влияние“, опрѣно на послушното болшинство въ Народното Собрание, въ пицо не накръпва тѣхнитъ грабителски интереси, въ рѣшитѣ на които се намиратъ селската класа и градскитъ работници. За експлоататоритъ на работния народъ всѣко управление е добро, което имъ допуща да грабятъ. Мнозина отъ тѣхъ бѣха добри Стамболовисти и сега така сж добри Стоиловисти, Радослависти, Цанковисти. Смѣсеното правителство на г. Стоиловъ, облѣгнато на тѣхъ, и на всичкитъ реакционни сили въ страната, остапа съ развързани рѣцѣ и наруши дадената дума, като извърши и продължава да върши груби погавания на ония права, които всѣки гражданинъ има. Прѣдъ политическото несъзнание на населението, полицията слѣдъ 18 Май можа да си създаде едно морално влияние, както она до 18 Май бѣше си създавала ожитришното убѣждение, което и въ единия и въ другия случай означава незачитане на политическата свобода въ страната. По тоя начинъ правителството създаде противъ себе си една оппозиция, която иска приложението на прокламиранитъ отъ самото него свобода и законность.

Социалъ-демократитъ, вѣрни на своето начало, като представители на работническата класа и на всичкитъ угнетени въ бужуазния общественъ редъ, казаха своита дума противъ двеншното правителство още тогава, когато цѣлия печатъ работнино пращане своитъ благопожелания, и когато в. *Свласие*, органътъ на Цанковиститъ, съ недоумение се мъчеше да обясни това. За да могатъ наемнитъ работници и онеправданитъ селени и занаятчи да защищаватъ своитъ интереси, за да могатъ по лесно да съзнаятъ классовото господство на двеншната държава, необходима е политическата свобода, за която ний издигнахме своя гласъ противъ новитъ стамболовцини на двеншното правителство.

Но въ редоветъ на оппозицията ний забѣлѣзваме и радославистката партия, която, макаръ взима участие въ дѣлата на сегашното правителство, е педоволна отъ това и иска да

се състави едно самостоятелно министерство отъ нейнитъ шефове. Прѣдъ несъзнапнето на избирателитъ, длѣжностъ е да накажемъ истинскитъ стрѣмления на радославиститъ и на всичката фалшивостъ на тѣхната оппозиция. Тѣхното кърваво минало и софизмитъ, съ които тѣ оправдаватъ своята оппозиция предъ звикаха писаното въ нашия вѣстникъ противъ тѣхъ. Като малочисленна фракция, радославиститъ не могатъ да управляватъ безъ насилие, ако не влизатъ въ състава на нѣкое смѣсено министерство. Това даде поводъ така сжко да кажемъ въ 12 бр. на *Социалистъ*, че „ний предпочитаме до сегашнитъ беззакония на Стоилова предъ оная законность, която Радославовъ ще ни даде съ своитъ шайки и полиция“ и че безъ една силна и влиятелна партия въ България, която да задържа и ограничава разни представители на тиранията, смѣняването на единъ Стоиловъ съ единъ Радославовъ нѣма да докара по силна гаранция за спазването на политическата свобода. Съ тѣзи мисли ний осждаме и самия сегашенъ режимъ. Ако отъ 18 Май до сега има една свобода на вѣстия, сравнително по широка отъ она въ предишния режимъ, то ний не желаемъ нейното стѣснение, а нейното расширение; но радославиститъ не съставляватъ такава силна и влиятелна партия, която би била въ състояние да контролира и обуздава своитъ шефове и ето защо нейното дохождане на властъ на мѣстото на сегашнитъ управляюща не означава, че свободата на гражданитъ ще бѣде повече гарантирана, макаръ тѣ и да се представляватъ за голѣми демократи. За насъ е важно да покажемъ на работницитъ, че тѣ трѣбва да се борятъ както противъ произволитъ на Стоиловската администрация, така трѣбва да бждатъ на шрекъ и противъ лѣжливитъ оппозиционери и защитници на свободата.

Въпъ отъ радославиститъ стоятъ така нарѣченигъ съединисти, които заедно съ реакционеритъ сж трѣгнали по една наклонна плоскостъ за да овѣчяватъ своето пълно съединение. За времененъ успѣхъ тѣ жертвуватъ свободата. Тѣ излѣзоха несъстоятелни да проявятъ една независима сила и за това оставатъ необуздапата полиция да върши безнаказано своитъ произволи и да прокарватъ лѣжливитъ економии на правителството. Нашата задача въ тоя случай е да покажемъ на тѣхнитъ избиратели селени и занаятчи това изневѣрване на ония обѣщания, които тѣ щедро имъ раздаваха.

И така борба противъ всѣка скрита и явна тирания; борба за економическото и политическото освобождение на работнитъ маси. И сегашнитъ управляюща продължаватъ стария пѣтъ и се грижатъ само за интереситъ на владѣющитъ класи: на бюрократията, на търговци на прѣдприемачи, и на цѣлата бужуазна държава. Сдружаването на работницитъ и влизането имъ въ редоветъ на социалъ-

демократическата партия — ето прамия пѣтъ, който води къмъ това тѣхно освобождение.

Г. Г.

ВЪТРЕШНА ХРОНИКА.

— На 20-ий т. м. въ София, на площада предъ черквата Св. Кралъ се свика единъ твърдъ многолюденъ митингъ отъ македонци, живущи въ София, за да се протестира противъ зѣлствата на турскитъ власти въ Македония. Митинга не истрай нито 15 минути и, не щете ли, свободолюбивата и законолюбива полиция се притече тамъ въ лицето на 10-тина пристави и повече отъ 30 конни и пѣши стражари. Подъ влиянието на това нейпотържествено присѣтствие ораторитъ набързо казахъ по нѣкоя дума, взе се резолюция и митинга се затвори. Стражаритъ и приставитъ нахално, безъ никакво стѣснение распѣждаха събраното множество. Единъ отъ приставитъ се доближи до едно отъ нашитъ другари съ смѣлостта на единъ русски полицей каза: „вий не разбирате ли, като ви се казва да се махвате;“ другари ни му показа пѣтя, като му извика, че неговото мѣсто не е тукъ, да разгонва гражданитъ безъ никакво право. При все това „ангелитъ“, както наричатъ полицията, не се разбѣгна, отъ множеството. Това се върши въ София, прѣдъчитѣ и по заповѣдта на оня нахаленъ господинъ, който казваше, че ще управлява по „свобода и законность.“ Той, президентъ-министра Стоиловъ върши това безъ никаквъ страхъ, като има предъ себе си едно болшинство отъ послушни депутати; само предъ такива депутати той има смѣлостта да иска факти и доказателства найочевидни насилиа на полицията, най възмугелни тѣчения на основнитъ граждански права — митингитъ и изборитъ. Долу новитъ Стамболовцини!

— Учителитъ отъ Айтось, като не сж получили заплатитъ си още отъ началото на сегашната учебна година, взимали пари съ лихва, за да си купуватъ брашно и дърва за зимата. Ний виждаме че сжко не става съ тѣхнитъ инспектори, чиноници въ министерството на просвѣщенieto, кметове и постоянни комисии, които редовно си получаватъ заплатитъ. Ний бихме желали, щото народнитъ учители да съзнаятъ по скоро причинитъ на своето мизерно положение и на управляющитъ, които съ таково презрение се отнасятъ къмъ тѣхното високо звание, — да отговорятъ съ своето сдружаване и тѣсна солидарность.

— Получихме слѣдующата телеграмма, испратена отъ Ямболъ до министра на просвѣщенieto: „Подписанитъ учители и учителки при Ямболското училище ви молимъ г-не министре да внесете още въ сегашната сесия на Народното Собрание измѣненята които трѣбва да станатъ въ закона по народното просвѣщение. Надѣваме се, че при достатъчно подготвенитъ вече условия ще бѣде членъ гласътъ на народния учитель.“

За 31 учители: Димитровъ, Поповъ.

— Учителитъ отъ класното училище въ Понново и до сега още не сж получили заплатитъ си за м-цъ Септември. Всички отъ тѣхъ силно негдуватъ за тази постѣпка на постинната комисия, която съ игнорирането на това условие става причина да се занемарива и учебното дѣло. Учителитъ сж протестирали въ инспекцията, но още не сж удовлетворени. Ний ще помѣнемъ, че распосани, учителитъ ще бждатъ постоянно онеправдани. Нека тѣ потърсятъ по мѣжду си силата, която може да извоюва тѣхнитъ справедливи искания; нека не се надѣватъ на правителството. А таа сила е въ тѣхната солидарность.

— **Положението на жената.** Презъ минатата година въ едно село отъ Никополека околия нѣкой си даскалъ В., човѣкъ семеенъ съ 5—6 дѣца, сполучилъ да измами една учителка въ сѣщото село г-ца С. Г., че жена му е болна скоро ще умрѣ, че иска да се вѣнчае съ нея, вследствие на което я обесчестилъ. Слѣдъ истичанieto на учебната година даскала забѣгналъ въ родния си градъ Л., а учителката въ края на ваканциитѣ родила; тя предизвѣстила инспектора за всичко това, но по инициативата на тоя последния нещастната жена скоро ще бѣде отчислена отъ учителството по безираственностъ тогава когато безсрамния прелъстителъ, преспокойно ще учителствува. Дѣтето на г-ца Г. ще служи като живо доказателство за нейната измамливостъ, а господинътъ е свободенъ отъ всѣкакви външни улики. Въместо да издирятъ самата работа, управляющитѣ учебното дѣло ще се ограничатъ да струпатъ всичко върху една жена, която въ днешното си подчинено положение става жертва на хиляди измами и онеправдания. Такива сж днешнитѣ буржуазни наредби; при тѣхъ сжчинскитѣ причинители на хорскитѣ нещастия оставатъ закрилени. Питаме сега: кой прави женитѣ общи?

— **Спорѣтъ доклада на Върховната смѣтна палата** по изпълнението бюджета за 1892 г. се вижда, че правителството е давало пари на разни търговци и прѣдприемачи сѣрѣзъ расписки, само по прѣдписанието на министритѣ. Така щото по тозъ начинъ къмъ края на 1891 г. е имало дадени сѣрѣзъ расписки 18,176,502 л.; а къмъ края на 1892 г. — 87,611,898 л. и 62 ст.

Върховната смѣтна палата констатира, че това е вършено въпреки закона (противозаконно) за отчетността по бюджета и правилника за приспособяването му, и въобще всички други сжществующи законоположения по отчетността. И това се е вършило все отъ патриотизмъ.

Въ сжщия докладъ се сѣрѣзатъ много такива закононарушения, по които ще се повърнемъ да поговоримъ по подробно.

Работничитѣ и селенитѣ нека видятъ отъ това ни съобщение какъ държавата по законни и незаконни начини прави добрини на тѣхнитѣ скупачи капиталисти.

— **Излѣзи** отъ печатъ брошурата: *Радославовъ и неговата политика* отъ Д. Христовъ. Съ

I. Последствията на 6 Септемврий. — II. Радославовъ министър-президентъ и основател на содаджилъка. — III. Ра-

дославовъ въ опозиция. — IV. Стремленията на Радославова. — V. Руссофоби и Руссофили.

На чело на брошурата стоятъ слѣдующитѣ мисли:

Политическата история на българитѣ брѣ два кървави режима: режима на сонитѣ и режима на искусствени-тѣ комплоти.

Тържеството на тиранията — Потъпкването на демокрацията.

Рождението на соната — Смъртта на свободата.

Управлението на тълпитѣ — Робството на народа.

Царството на подлостта — Распятнето на честта.

Това е Радославовскитѣ режимъ.

Тя заслужава вниманието на всички, които слѣдятъ политическия животъ въ България. Цѣпната ѣ е 1 л. Продава се въ печатницата „Напрѣдъкъ“, София.

ПО ТЮТЮНЕВИТѢ ФАБРИКИ.

(фискътъ и работника).

Фискални законъ за тютюня отъ 1890 год. има за прѣдмѣтъ да нормира културата на тютюня, пеговата фабрикация и продажба въ суровъ или обработовъ видъ; той прѣдвижда всички нарушения, които бимогли да бѣждъ извършени въ връда на хазната, организира административенъ, финансовъ и общественъ контролъ за точното му изпълнение, опрѣдѣля наказания за нарушителитѣ, нарѣжда изключителни процесуални правила за сжждение и глобяване на послѣднитѣ.

Освѣтъ това, въ правилника за приложение на тоя законъ сж прѣвидени още цѣлъ редъ условия за отварянieto и постройката на тютюневитѣ фабрики — условия изключително въ интереса на фиска. Така, въ 21-я членъ отъ тоя правилникъ се говори, че тютюневата фабрика трѣбва да има една или нѣколко стаи; да пѣма съобщение съ близостьсѣднитѣ сгради; да има единъ само външенъ входъ; прозорцитѣ на стаитѣ да бѣждъ покрити съ жетѣзни мрѣжи, тѣй щото, когато се отвори прозореца, да пѣма мѣсто за пропуцание на тютюня и др. т. Тукъ сж показани правата и обязанности на доносчицитѣ, на полицията, на контролоритѣ при тютюневитѣ фабрики, на финансовитѣ надзиратели, финансовитѣ чиновници и окръжния управи-

тель — чиновници иерархически подчинени едни къмъ други, чиито обща дѣятелностъ е пасочена за гаранция и оздравиване интереситѣ и доходитѣ на фиска. Въобще, всичкитѣ условия на законодатели въ тая областъ гонѣтъ една цѣль: да се поставятъ тютюневото производство и тютюневата търговия въ такива условия и ограничения, при които, безъ да накарни напрѣдка на тая промишленостъ, държавата да може да извлече за себе си, по възможности най голѣма полза, най значителни доходи.

Тия постановления на фиска ни най малко не накарняватъ интереса и печалбата на фабрикантитѣ капиталисти. Понеже всички палози на тютюня: мурурие, право за фабрикация, бандеролно право и тютюнния палогъ даже, падатъ най сѣтитѣ на консоматора и се плащатъ отъ него. Нѣщо повече: законодатели, за да избѣгне увѣличаванieto на чиновническия персоналъ и расходитѣ, които се плащатъ за него; за да има съсѣрѣдоточенъ контролъ върху тютюневата промишленостъ, — не позволява твърдѣ децентрализацията и дрѣбното производство въ фабрикуването на тютюня. Така, въ чл. 17 отъ закона за тютюня се казва, че въ градоветѣ: София, Пловдивъ, Руссе, Варна и Бургазъ фабрикантитѣ на тютюнь трѣбва да купуватъ годишно отъ съкровището бандероли минимумъ за 35,000 лева; въ другитѣ окръжни градове — за 25,000; въ останалитѣ мѣста — за 15,000. Иначе, фабриката се затваря (чл. 19). Тия постановления централизиратъ тютюнев. производство и донасятъ полза само за по голѣмитѣ капитали.

По не така стоитѣ пѣщата за работничитѣ въ тия заведения. За по сиравадилата експлоатация на тѣхния трудъ, за подобрене на тѣхното положение и здравие, чудовищния фискъ малко иска да знае. За тѣхъ става дума само тогава, когато, при излизанieto си отъ фабриката, контролора трѣбва да ги прѣ-

НЕКРОЛОГЪ НА АЛЕКСАНДРЪ III.

(Продължение отъ брой 15)

Не само че Александръ III е отговоренъ, но той е пряма виновникъ на тѣзи жестокости. Ако знай човѣкъ звѣрския характеръ на този господинъ, който съ собственитѣ си ръци е задушавалъ своитѣ служители, както онзи свой адютантъ, когото подозрѣлъ че иска да го убие, — ако знае човѣкъ характера на този човѣкъ, лѣсно може да си прѣдстави, че той е билъ не само отговоренъ, но и че той е моралния съучастникъ на тѣзи звѣрства. Ако въ Руссия имаше законъ, прѣдъ който цари да е отговоренъ за своитѣ дѣйствиа, отколѣ трѣбваше този убийца да виси на вѣжето, както отколѣ трѣбваше Стамболовия гробъ да зарастне отъ непроходима буренъ, ако въ нашата собственна страна имаше безпристрастно правосъдие Отговоренъ ли е Александръ III, знаелъ ли е Александръ III, ще попитатъ любителитѣ на руския режимъ, приятелитѣ на генералъ Игватнева, храненицитѣ на „окупационния фондъ“? Въ Руссия имаше една жена, която се казваше г-жа Цебрикова. Тя сжщо не вѣрваше, че Александръ III, православний царъ, знай и позволява тѣзи безобразия. Тя написва едно писмо до Александра III, гдѣто слѣдъ като му поднася своитѣ вѣрно-поданически благопожелания, му описва, въ доста бледни чѣрти, производитѣ на неговитѣ подчинени. Знайте ли какво отговори Александръ III на своята „вѣрна поданица“? Той я испрати въ Сибирь, на заточение! . . .

Може би читателитѣ ни знаятъ че въ Руссия за обикновеннитѣ престѣпници пѣма смъртно

наказание. То бѣше унищожено въ връмето на Екатерина II, нарѣчена „велика“, една развратна баба, която менеше своитѣ любовници както хората си менятъ нечиститѣ ризи, който душеше както собственитѣ си любовници, тѣй и собственитѣ си дѣца, които отрови мѣжа си. Но тѣзи чудновата жена се намираше въ преписка съ францускитѣ философи Волтера, Дидро, д'Аламбера и др. Тя раздѣляше по смъртното наказание възгледовѣ на Бекария и официално унищожилъ смъртното наказание за углавнитѣ престѣпници за да го практикува тайно върху собственитѣ си любовници и собствения си мжжъ Петра III. Нейнитѣ наследници продължаваха великото дѣло на своята баба, т. е. тайно душеха и убиваха, а явно се гордѣяха, че въ Руссия било унищожено смъртното наказание за углавнитѣ престѣпници. Сжщото вършеха и тѣхнитѣ подчинени, малкитѣ царчета. Така щото фактически смъртното наказание въ Руссия сжществувало еднакво както за политическитѣ, тѣй и за углавнитѣ престѣпници. Само че въ другитѣ страни наказанието се извършва бърже, скоро, а въ Руссия въ продължение на нѣколко дени. Подъ друга форма Руссия въстановилъ оставеното и отъ турскитѣ власти „побивание на колъ“, главното въ което наказание се състои въ това, че жертвата въ продължение на нѣколко дени умираше въредъ най-ужаснитѣ мжки, които само единъ азиатецъ може да измисли. Николай I употребяваше на всѣкъдъ клуга когато Александръ II и Александра III замениха клуга съ прѣчката. Слушайте сега за едно наказание правено съ прѣчката, разказвано отъ единъ очевидецъ: „На пациента легна върху една скамейка на корема си. Единъ отъ отъ палачитѣ

сѣдна на краката му, а други на гърба му, така щото жертвата да не може да мръда. Ударитѣ захванаха да ваятъ по голѣма му грѣбъ. До деветстотинъ и третия ударъ жертвата не издаде пито единъ викъ, пито едно охкание; само едно конвулсивно треперанье свидѣтелствуваше за близката агония. Отъ устата на наказвания захвана да тече лѣвна, а отъ носа му кръвъ! Слѣдъ продължаванieto на ударитѣ лицето което ставаше се по и по бледно, при единъ зеленъ цвѣтъ; очитѣ му пламнаха, изкочиха изъ орбитата си, а лицето му мокреха едри кървави слъзи; той се по трупа и по трудно дишаше, най сѣтитѣ той се отпусна съвсѣмъ като че бѣше се расканалъ Кожата бѣше буквално обръната въ рашето, почти не личеше; мѣсото му приличаше да е кълцано съ ножъ, то бѣше станало само една парцали, тѣ висяха по хълбоцитѣ му като рѣмъци; други късове мѣсо бѣха полѣпнали по прѣчитѣ на палачитѣ; мускулитѣ бѣха сгани Комеданта заповѣда да докаратъ колата, съ която бѣха довели осждениа; него плоснаха вътрѣ върху корема му и макаръ той да бѣше вече въ безсъзнание продължаваха да го биятъ На двѣ хиляди шестотинъ и деветнайсетия ударъ неговото тѣло бѣше обрънато въ кълцано мѣсо. Послѣ го отведоха въ болницата да го излѣкуватъ за да може да получи остатъка до 6000 прѣчи на неговото наказание. Слѣдъ като той пооздравѣ малко, отново го прекараха върху „сѣдлото“, по този пътъ той умрѣ въ началото на наказанието“.

(Срѣдва).

1) Тѣзи цитати сжко сж взети изъ книгата на Фри-

търси, като крадците, да не би да сж опипали пѣкой парче бандероли или пѣкой други грамъ тютюнъ (чл. 77 отъ правилника, буква Т), или пѣкъ, когато тоя контролоръ излиза на обѣдъ, да ги затвори подъ ключъ и подъ печатъ въ фабриката, та да работятъ вътрѣ (чл. 77, буква Ц). Впрочемъ, правилника въ сѣщия членъ, буква Ъ, казва: „въ всичкитѣ си трѣбувания и отпашия къмъ фабрикантина и работницитѣ, контролоритѣ сж длѣжни да бѣждѣ вежливи и сираведливи, но и настойчиви!“ Мерси за тоя хуманизмъ!

Единственната мѣрка, взета, вѣроятно, за полза на работницитѣ, за тѣхното здравие, ние намираме въ втората забѣлѣжка къмъ 21-я членъ въ правилника. Тя гласи: „за причиняване въздуха въ фабрицитѣ трѣбва да има вентилации.“ Но и тая мѣрка, колкото и недостатъчна да бѣде, изпълнява ли се що годѣ поне? Който е посѣщавалъ тютюневитѣ фабрики, той ще се увѣри, до колко тя се прилага въ дѣйствиe.

Въ тютюневитѣ фабрики ний намираме ето що: душна тъмница, люта атмосфера, влаженъ въздухъ, горчивъ дѣхъ отъ петролеумъ. Малкитѣ и затулениитѣ сж желѣзни мѣрки прозорчета, едвамъ позволяватъ на животворната дневна свѣтлина да проникне тукъ-тамъ въ смрадната вътрѣшностъ, така щото въ облачно или дѣждовно врѣме, и всекога кждѣ 4 — 5 часа слѣдъ пладнѣ, ако не по-рано, фабриката се обръща на тъмница, работницитѣ на затворници, истощаващи своитѣ сили при слабитѣ лѣчи на ламбитѣ и тѣхния неприятенъ дѣхъ. Не сж малко и ония фабриканти, които, за по ефѣтно, приспособяватъ своитѣ работилници въ пѣкой джамия, или друго, отъ подобенъ родъ здание — влажно, каменно, неудобно хигиенически.

И тѣй, за тия работници, които още въ 1892 год. бѣхж стигнали числото 1650, които обогатяватъ своитѣ господари, а отъ части и държавата, послѣдната ни най малко не се е погрижила да урегулира тѣхния трудъ, да подобри условията за тѣхното здравие.

Буржуазни парѣдби! За да се не откравне за двѣ пари тютюнъ, обковаватъ фабрицитѣ въ желѣза и мѣрки, запечатватъ съ ето печати всека врата. обрѣжатъ фабриката на тъмница, работилницитѣ на затворници, наръждатъ цѣла иерархия чиновници; по да се вземжѣ мѣрки за здравие и за труда на тютюнопроизводителитѣ въ фабрицитѣ, да имъ се наредятъ работнически инспектори, които да бѣждѣ за приложението на тия мѣрки — не бива! Принципа на индивидуалната свобода щѣлъ да се наруши.

До кога това? Само фискални ли интереси сжществуватъ за държавата? Нали ужъ послѣдната ще се грижи и за народното здравие? На ли ужъ закона закрили и слабитѣ?

Христофоръ

СЕЛЕНИТѢ ОТЪ ПОПОВСКО.

Днесъ на 21 Ноември 1894 год. селенитѣ отъ Ковачевската и Водичанската общини, Поповска околия, направихме митингъ на който бѣхмѣ събрани окодо осемстотинѣ души, слѣдъ дълги разисквания по положението си, единогласно приехме слѣдующата резолюция: 1) Апелираме къмъ всичкитѣ български данъкоплатци да искатъ чрезъ печата и митинги отъ сегашното Народно Собрание облекчение на окаяното положение на децѣтѣ на неспособна система; 2) Уничтожение досѣгашната несправедлива система по данѣцитѣ и въвеждане прогресивний данѣкъ или поне необлагане за сега съ децѣтѣ земледѣлческото семе; 3) Уничтожение пенсиитѣ, даване опрѣдѣлени държавни помощи на неспособнитѣ за работа безъ разлика на занятие; 4) Увеличение числото на представителитѣ, намаление мандата имъ на двѣ години, дневната имъ заплата на десетъ лева и уничтожение пѣтнитѣ имъ разноски; 5) Ценза

на избираемостта да бѣде отъ двадесетъ осемъ години на горѣ; 6) Коренно уничтожение ангаритѣ; 7) Намаление годишнитѣ чиновнически заплати отъ хиляда и петстотинѣ лева на година горѣ, по 30% само на горницата; 8) Премахване безполѣзнитѣ държавни служби, особено административнитѣ пристави; 9) Отваряние границитѣ на емигрантитѣ, освобождение Каравелова още сега; 10) Устрояване държавни аптеки въ села и градове; 11) Устрояване една болница на десетъ общини съ докторъ; 12) Даване свобода на печата, митингитѣ, словото и сдружаванията; 13) Даване чиновницитѣ подъ съдъ направо безъ разрѣшение отъ никѣдъ; 14) Уничтожение даждието октроа; 15) Намаление срока на дѣйствителната служба съ една година; 16) Даване Отамболова подъ съдъ конфискуване имуществата му отъ несправедливо отъ българскитѣ граждани и хазната; 17) Опълномощаваме бюрото на митинга, а именнo Рачко Х. Михалевъ, Павелъ Колевъ и Митю Иовчевъ, първий отъ Ковачевската община, а послѣднитѣ отъ Водичанската, да подписватъ и поднесатъ настоящата резолюция телеграфически Р-ну Министру Прѣзиденту, Прѣседателю Народното Собрание, копле депутатитѣ: Бърневъ, Габровски, Сакжзовъ, Арсениевъ, Гено Нидѣлковъ, Китанчевъ, в. „Миръ“ и „Социалистъ“.

Прѣдѣтелъ на бюрото Рачко Х. Михалевъ, членове Павелъ Колевъ, Митю Иовчевъ. —

Работницитѣ при солното управление въ Анхиело.

Лѣтно време при Анхиелското солно управление се назначаватъ работници-пазачи на солта съ по 50 лева мѣсечна заплата т. е. по 8 гроша. Но види се тая заплата е много голѣма за господарската държава, та отъ нея се удържатъ по 2 л. и 50 ст. мѣсечно за пенсия, както се удържатъ за пенсия и на голѣмитѣ чиновници. Не стига това ами разни пачалници така сжщо хвърлятъ своето вѣлчо око на тая нещастна плата и глѣдатъ да се ограбватъ. Така напр. знае се, че старшия надзирателъ, като раздавалъ мѣсечната заплата на пазачитѣ: Райко Пеневъ, Данчо, Дѣчко, Димо, Теолого, Сюлеманъ, Хастелаа, Никола, Костадинъ, Ташанъ, Анастасъ и Ставро Карѣгѣоза, задържалъ имъ не само обикновеннитѣ 2 лева и 50 стотинки, ами още по 1 левъ; пазачитѣ сж го запитвали защо го задържа, по той не имъ е обяснилъ, отъ което се вижда, че го задържа за свои собствени джобѣ. Това се потвърждава още и отъ слѣдующия фактъ: на пазачѣтъ Христо този левъ не е удържанъ защото той ималъ единъ зетъ, Димитръ Койчевъ, койго билъ чиновникъ въ сжщото солно управление.

Нашитѣ работници сж оставени безъ никаква защита противъ многобройнитѣ свои кжрлежи. Държавата, която се е заета да експлоатира солницитѣ въ Анхиело, забравила е да се погрижи и за положението на работника, койго е слабъ и не разбира често пжти, какъ и защо го краде неговия надзирателъ или господаръ. Тия пѣдѣ нека напомнятъ на нашитѣ работници, че тѣ трѣбва да се свѣстятъ и първото нѣщо което имъ трѣбва да си извоюватъ, е едно работническо законодателство, което да ги защитава противъ извѣнмѣрния трудъ и пладнешкитѣ грабежи на своитѣ експлоататори.

Ротмистръ Морфовъ прѣдъ студентитѣ.

Ний, пѣколкома студенти въ гр. Женева, като се научихме за малтретирането на двамипата студенти отъ Висшето Училище, наши другари по звание и идеал, отъ страна на инспектора на полицията, капитанъ Морфовъ, тоя най достоенъ агентъ на системата на моралното влияние, онова морално влияние, което за срамъ и позоръ на избобрѣтелитѣ му, роди Бѣло-слатинскитѣ, Видинскитѣ, Свищовскитѣ, Плъвенскитѣ и пр. избори и въ

защита на което се обивихж не само цѣлия сонмъ отъ пазѣ бже „интелегентни“ депутати (исключая лѣвичаритѣ, това воинствующе меншество, което винаги се е държало на висотата на назначението си), по и в. „Прогрессъ“, тоя пѣгълъ осквернителъ на святото знаме на прогресса, тоя безсѣвѣстенъ изневѣрителъ на довѣрието на читателитѣ си, довѣрие което той спечели въ първитѣ двѣ години на появяванието си. Ний казваме се възмутихме отъ всичката си душа.

Като осмждаме най строго, като заклеяваме съ печата на публичния позоръ крайно дивата и варварска постѣпка на полицейския агентъ, капит. Морфова, и като призоваваме независимата и неизмѣнимата още на призванието си прѣска да направи нуждното, ний се присъединяваме къмъ високо протестирующия зовъ на другаритѣ ни студенти отъ Висшето Училище и настоятелно искаме истинско удовлетворение на дѣйствиетелно поруганата студентеска честь. Най послѣ, като се ползуваме отъ случая, ний пращаме нашитѣ братски поздравления и пасърчения на народни прѣдставители, съставляващи лѣвицата, именнo на Г. Г. Габровски, Сакжзовъ, Китанчевъ, Арсениевъ, за тѣхното смѣло опонирание противъ прѣсипвателната политика на днешнитѣ управляващи.

Нѣколко студенти.

ПО НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ.

(Продължение отъ 15 брой)

Вторий говори Т. Китанчевъ. Той е съгласенъ въ всичко съ Габровски и иска, щото министра да си отѣгли законопроекта и внесе идущата сессия законъ за инвалидната пенсия. Още въ 1880 г. каза той, Цанковъ искаше пѣщо подобно на това, ала не се прие. При туй, единъ законъ за инвалидната пенсия не е противенъ на конституцията, понеже тамъ само е казано че трѣбва да има пенсия, но каква да бѣде — това е работа на Н. Собрание. Така сжщо, отъ страхъ, да не би защитницитѣ на законопроекта да се сѣлаватъ на чуждитѣ държави, той не иска да ги вземе прѣдъ видъ въ дадения случай, тѣй като причината на подобни закони и другадъ е, че тамъ сж засѣдавали не прѣдставители на народа, а прѣдставители и защитници на чиновницитѣ. Той обръна вниманието и на туй, че чиновницитѣ най добръ отъ всички се възнаграждаватъ, така щото иматъ пълна възможность да спестятъ отъ платата си, нѣщо отъ което сж лишени проститѣ работници, за „бращяния човалъ“ за когото държавата хичъ и не иска да знае. Та и истинското осигоряване на чиновницитѣ, той не намира въ единъ законъ на пенсиитѣ, но въ единъ добръ законъ за чиновницитѣ. Най сетнѣ прѣди да свършимъ, нека спомѣнемъ, че той поиска, освѣнъ отхвърлянието на тоя законъ, по и вписанието на другъ, съ койго да се прѣкратитѣ и бившатѣ пенсия.

Гено Недѣлковъ въ кратки, но ясни думи сжщо поиска отхвърлянието на тоя законъ. Той иска да се даватъ пенсия само на сиромаситѣ, недѣлгавитѣ, а не и на такива думбазѣ, които покрай пенсията си занимаватъ и хиляди други работи, и богатѣятъ на народния грѣбъ. За да се даватъ пенсия, продължи той, на едни бивши министри, трѣбва да се продаватъ котлитѣ на сиромаси. Всеко едно облагодетелствувание служитъ на държавата — чиновницитѣ — се явива жестоко мжчителъ на народа — дѣцата на народа. Ето защо той иска сѣо *инвалидна пенсия* и пенсия за поборницитѣ.

Ам. Красовъ поддържа сжщото.

Руссофила Гешевъ, като не може да прѣдстави нищо противъ възгледѣтъ на горнитѣ оратори, намира че тѣ сж само крайни въ разрѣшенето на социалната наука. Той не е на мнение да намѣрятъ приложение такива реформи у насъ, които не били разрѣшени още тамъ, гдѣто има най-благоприятни условия за това, като Франция и пр. Спорѣдъ тоя философъ ний би трѣбовало да слѣдимъ само околнитѣ намъ държави и да не ги наиспрѣваряме въ нищо. При туй, той е за тоя законъ, още за туй, защото само чрезъ осигоряване, чиновника можилъ да си гледа свѣстно работата, инакъ щѣлъ да трѣгне изъ „кривия пѣтъ“. Като че ли сега, като сж осигурени сж трѣгнали изъ „правия пѣтъ“!

Кандидатъ за министръ Бобчевъ се помѣчи по единъ хумористически наченъ да се надсмѣе

на Габр. Кит. и Г. Нед., но не успѣ въ ролята си. Спорѣдъ това руссофилско свѣтло, такива работи били достойни да се приказватъ само изъ кафенетата, а не и въ Н. Събр. Неговата глава не може да побѣре още туй: „да се даватъ пенсии и на дърваритѣ“. Не счита аргументацията на тия, които искатъ отхвърлянето на сегашния законопроектъ, за достатъчна. Желанието на народа, казва той, не било да се унищожатъ пенситѣ, а само да се намалѣтъ (Каква шарлатания!) Той приема настоящия занопр., като намира, че той много се отличавалъ отъ тамболовия, именно въ начина на раздаването, а тамъ била и всичката работа. Той не е съгласенъ, че той занопр. създава „правото на мързеля“. Това вършели именно социалиститѣ, които съ своитѣ брошюри, имѣло да ги научатъ на „правото на трудъ“ ги отвлечатъ отъ занятията имъ и ги каратъ да ставатъ чиновници (Аферимъ, будущий министре!) Още той е за приемането на този занопр. понеже заплатитѣ на чиновниците били малки и не можало да се спести отъ тѣхъ нищо... При всичко това, той е съгласенъ да има и единъ законъ за инвалидната пенсия. „Онде го клаамъ и овде го клаамъ“.

Добриниовичъ е противъ Стамболовия законъ за пенситѣ, нъ не противъ Стоиловия. Защо? Защото Мечковъ и Загоръвъ го избираха.

Докладва се „Законопроектъ за акциза на солта“, внесенъ отъ министъ на финанситѣ г. Гешева. По него станала доста живи разисквания, въ които пакъ нѣй горѣщо участие взеха прѣдставителитѣ отъ лѣвицата. Т. Китановъ говори противъ законопроекта като доказваше, че той е противъ интереситѣ на бѣдното население, което ще купува по скъпо солта. Правителството иска ужъ да намалява десѣтъка, сирѣчь данѣка върху хлѣба, а пъкъ отъ друга страна, уголѣмява данѣка върху солта. Това не нѣщо икономия, нито държавна мъдростъ. Той настоява да се отхвърли законопроекта по принципъ.

Гену Недѣлковъ се искава сѣщо противъ законопроекта, отъ който най много ще пострадатъ селянитѣ, които употребляватъ солта въ всичко.

Никола Габровски доказва, че правителството увеличава данѣка върху вънкашната солъ на 10%, а на вътрѣшната 7%, ужъ съ цѣль да насърди и да покровителствува производството на солта у насъ. Обаче отъ това покровителство ще се ползватъ най главно прѣдприемачитѣ, капиталиститѣ, които ще насматъ Ахиласкитѣ морски солници. Тѣ ще продаватъ по скъпо солта на населението, защото държавата ги покровителствува отъ вънкашната конкуренция, като облага съ по голѣмъ данѣкъ 10% чуждестранната солъ, която се внася у насъ въ едно количество отъ двайсетъ милиона оки всѣка година. Така щото, нашитѣ селяни, които употребяватъ солта не само за домашна храна, но и за добитѣка си, нашитѣ занаятчи и работници ще купуватъ каменната солъ много по скъпо отъ колкото е било до сега. Това, което ще спечелятъ нѣколко голѣми търговци, прѣдприемачи и държавата, ще се вземе отъ пробитата кесия на бѣдното население. Оратора намира, че и въ този случай държавата е провидение, което пуца мана на капиталиститѣ, като имъ дава пълна възможность да се обогатяватъ отъ осиромашаването на работното население. Ти пуца разорение на това население, което я носи на плѣщитѣ си. Послѣ оратора извади на явѣ всичката несъстоятелность на протекционизма и на свободната търговия (libre echange) като системи на народното благоденствие. Той каза, че това сѣ два начина на разбиране и зацѣпване интереситѣ на капиталиститѣ. Вий сега сте протекционисти, защото нашата зараждающа се буржуазия има голѣма нужда отъ покровителството на държавата за да може да се усили като класа. И вий я покровителствувате, осигурявате нейнитѣ печалби въ името ужъ на народното благо. Ний социалиститѣ искаме покровителство за работното население, а не само за една класа.

Данѣка върху солта е единъ косвенъ данѣкъ, който не се вижда, но дълбоко се осѣща отъ населението. Въмѣсто да наложите прякъ данѣкъ върху солта, вий налагате акцизъ, косвенъ данѣкъ, за да не бие въ очитѣ на бѣдното население. Но ний виждаме вашата цѣль, за това искаме въ интереса на народа да се отхвърли този законъ. Ний сме противъ косвенитѣ данѣци и ще се боримъ за прѣмахването имъ. Но въ дадения случай вий ще отворите още една дупка въ продѣниия брашненъ чувалъ на народа. Така свърши Габровски рѣчта си.

Топузановъ настоя да не се приема закона, защото съ това се подкопаватъ заплатитѣ, кожухаритѣ, пастармаджитѣ и пр.

За приемането на закона говориха Кесаровски депутатъ. Мандажиевъ и Гешевъ. Види се,

Отговоренъ-Редакторъ Ангелъ Ив. Гюзеловъ

г. Мандажиевъ искаше да угоди на правителството и за това пожертвува интереситѣ на своитѣ избиратели. Гласуванъ закона се прие по принципъ отъ работното болшинство.

(Слѣдва).

ВЪНКАШНА ХРОНИКА.

Убийствата въ Армения.

(Слѣдва).

Турското правителство назначило анкетна комисиия! Обаче никой не е толкова наивенъ да не разбере, че тѣзи турска анкетна комисиия е едно ново издание на прословутата анкетна комисиия, която турското правителство прѣзъ 1878 испрати ужъ съ намерение да открие виновницитѣ а баташкитѣ ужаси, а въ сѣщото врѣме, тайно, испрати ордени на Рашид-Паша и на Тамклията, непосредственитѣ виновници на баташкото кланіе. То е се сѣщо читателю! ако нѣколко крадци ви нападнатъ, — ви обиратъ и послѣ тѣзи самитѣ крадци с обиваватъ за анкетна комисиия, която да търси причинитѣ на кражбата. Такива анкетни комисиии ний познаваме и у насъ си; Стамболовъ — комуто султана подари табакера — назначаваше анкетни комисиии да откриватъ неговитѣ кражби вършени и сподѣлени отъ многобройнитѣ граде и сѣвѣтници. Стоиловъ — комуто султана подари орденъ — впушаваше отъ една страна Галову — Татаръ-Пазарджикския окр. управителъ да направи щото а tout prix да бѣдѣтъ избрани тѣзи ил опѣзи рублофили и сетне назначаваше анкетна комисиия да излѣдва дѣлата на Тагова. Ако анкетната комисиия която турското правителство испратило въ Мала Азия не бѣше единъ полицейски фаресъ, а една истинска анкетна комисиия, то тя най напредъ трѣбваше да дръпне за ухото коропования дървиниш — комуто нашитѣ управници се надпреварватъ да поднасятъ различни елмазени сандѣчета — и да го притегли на скамейката на подсѣдимитѣ. Такава анкетна комисиия сега ний не можемъ да очакваме. Но тя ще бѣде — тя ще бѣде само тогава, когато различнитѣ населенія на турската империя — не изключай тука и турското бѣдно население — разбератъ че тѣхното сѣсение е не въ националитѣ вражди, които заинтересуванитѣ шарлатани-патриоти расклаждатъ, а въ общото имъ и съгласно дѣйствиє — когато тѣ всички се одигнатъ като единъ човѣкъ и довършатъ въковно „бомеле господинъ“. Това ще бѣде само тогава когато т сната национална борба се пренесе на потитическа классова почва. А, вий господа, „онде го клавамъ и овде го клавамъ“!) неприятно ще се удивите, ако ви кажа че арменскитѣ сициаль-демократи съ своята пропаганда въ затѣпената Мала Азия сѣ изправили много повече отъ колкото всичкитѣ ваши екзарси, митрополити, попове, министри, журналисти и другитѣ подобни „патриоти“. Не само количествено нъ и качествено нашитѣ другари въ Армения стоятъ по горѣ отъ васъ, защото вий внасяте въ Македония само фалшифицирана литературна стока. Вий ще се удивите още повече ако ви кажъ че Арменскитѣ ни другари — хвала имъ! — сѣ спечелили и симпатитѣ на бѣдното турско население, което вий не наричате иначе освѣнъ „гаджали“.

Казахме го вече: отъ анкетна комисиия ний нищо не можемъ да очакваме. Утрѣ ще бѣде сѣщото както и вчера. Въ наследницата на Византийската Империя ще заповѣдва чауша и заптието, както въ наследницата на византийския духъ — Руссия, заповѣдва „неправника“. Мѣжду управлението на тѣзи двѣ страни не само че има пълно подобие, но още и тѣ се крепятъ една друга. Руссия живѣе съ мръвкитѣ на болия човѣкъ, а реакцията въ Турция се държи на тѣзи степенъ, на която и виждаме днесъ, благодарение на Руссия. 1-о Защото Руссия е този политически гной, отъ когото се хранятъ всички дървета на реакцията — значи и турското. 2-о Защото западна Европа ене — гически помага на турското правителство, старасе да закрѣпи цѣлостностьта на турската държава за да я противопостави на завоевателната русска политика, което не е въ интереса на никоя европейска държава. Така всѣкой, комуто е желателно да се освободитъ македонцитѣ отъ игото на Турция, всѣкой който иска да се развѣя въ Цариградъ на знамето съ полумѣсеца въ срѣдата и знамето на свободата, еднакво трѣбва да се бори както противъ турския режимъ, тѣй и противъ неговия събратъ русския деспотизмъ. . .

К. Р.

1) Нима нужда отъ обяснение за да разбере читателъ че подъ този терминъ азъ далечъ не засѣгамъ всичкитѣ македонци, а само нѣколко политически шарлатани, имената на които сѣ извѣстни всѣкому.

РАБОТНИЧЕСКИ ИНСПЕКТОРЪ.

Изранени глава, рѣцѣ и гърди. Частиє въ Плѣвнѣ. За де увѣличава вече своитѣ капитали, Плѣвнскитѣ ж Пенчо Чобаповъ и Парашкева Игнатова (запѣжията), развалили старата си воденнаходяща се близо край града и въсто е на сѣщото мѣсто, построили нова — европее система, камѣнитѣ на която се движатъ канши, съ помощта на единъ само улей. Слѣдъ окончателното ѣ свършване, тѣзи подиноци, вижда се, да не плащатъ тоа заплатата на по вѣщо лице, което да управ воденицата имъ, условили бившии си воденици Цѣтко Като неопитенъ въ новата работа, тоя нещастникъ, единъ день, въ воденицата вървела, като се павелъ да с мѣсти единъ отъ каншитѣ, които движатъ мѣнитѣ, закачва му се дрѣхата и хопъ мѣ камѣнитѣ, вслѣдствие на което цѣлата ница спира. Слѣдъ изваждането му отъ сѣ испомазани рѣцѣ, гърди и глава, билъ несенъ въ мѣстната болница на лѣчение, слѣдъ 6—7 дена, при пай голѣми мѣки умѣ.

Семейството му, състоице се отъ и синъ, който по настоящемъ билъ войникъ таватъ въ крайна сиромашии.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

Букурешъ г. г. Т. и С. — Като съчувствуваме шето прѣдпозитие, ний ще ви обивимъ, че така сѣмъ мала редакция не разполага съ богатство; мажно же се повѣрва, че вашето студентеско дружество не прѣдлати 3 л. 50 ст. Въ всѣки случай ний на драго бихме ви пратили вѣстника съ почекъ, ако имаме ностъ да поставяме така.

с. Мирково. г. А. Ив. Б. Тука нѣма отъ кини, които пишете; можете да се отпратите до книжарницата Т. Ф. Чиневъ София. Абонамента 6 л. подучихме.

Варна. г. В. Божиловъ. — Книгитѣ отъ с. л. тека не сѣ тука въ София. Подучихме 40 л. срѣбъ менти. Благодаримъ. Ще изплатимъ порѣжката.

Плѣвнѣ. Секретарю на мѣстната соц.-дем. пр. дучихме съобщенията; молимъ ви да пращате по често Попово. г. Г. Сп. — Абонамента 5 л. подучихме.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Учителското дружество „Фитъ Рилски“ извѣстиява, че вѣнитѣ училища въ гр. София ще почнатъ редовнитѣ си занятия 30-и Ноемврий 1894 г., а запневаше то на ученици за въ тѣзи училища ще става отъ 24-й т. м. и ще дължава до деня на захващането. Приемането на ученици става въ училището „Денко“ всѣки день отъ 9—12 часа прѣобѣдъ и отъ 4—8 часа слѣдъ обѣдъ. Отъ настоятелството.

Излѣзе отъ печатъ:

НАРОДЕНЪ КАЛЕНДАРЪ

ЗА

1895 ГОДИНА

Съставенъ спорѣдъ Maerkischer Lander

Volks-Kalender

ОТЪ

Н. Вилкинъ.

36 стр. голѣмъ форматъ. Цѣна

Този календаръ има двойно значеніє: читателитѣ му изъ работническитѣ и срѣди; той ще имъ служи като всѣки даръ, но и въ сѣщото врѣме тѣ ще четатъ него на единъ популяренъ языкъ какъ демократитѣ поясняватъ причинитѣ на ното лошо положение и начинитѣ по то може да се облекчи.

Ний канимъ всичкитѣ ни другари да помогнатъ за неговото распространяване. г. г. книжаритѣ се прави отстъпка. Распраца се само въ прѣдплата.

Порѣжкитѣ могатъ да се отпратятъ администрацията на в. „Социалистъ“.

Печатница „Напрѣдѣкъ“ — София.